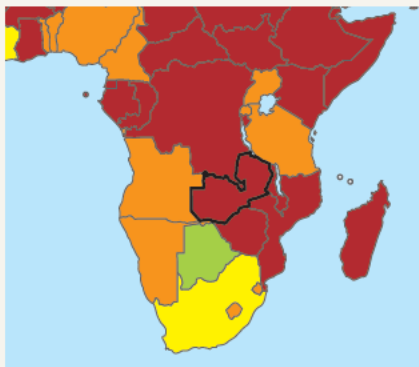

Basfakta (2023)

Folkmängd: 21 miljoner

BNP, nominellt: 28 miljarder USD

BNP/capita: 1 381 USD

Landriskklasserna går från 0 till 7.
Ju lägre tal, desto bättre kreditvärdighet.

Landriskklasshistorik

Källa: EKN

Styrkor

- + Rikliga koppartillgångar.
- + Förhållandevis politiskt stabilt, även om trenden är negativ.

Svagheter

- Ekonomin sårbar för väder, klimatförändringar och råvarupriser.
- Svaga statsfinanser och svag skuldhantering.
- Svår affärsmiljö

Bakgrund

Zambias ekonomi kretsar kring kopparindustrin som utgör omkring 70 procent av exportintäkterna. Privatisering av gruvnäringen under 1990-talet ledde till ökad produktivitet som tillsammans med höga kopparpriser bidrog till stark ekonomisk tillväxt på i genomsnitt nära sex procent per år under inledningen av 2000-talet. Fallande kopparpriser 2015, i kombination med sjunkande efterfrågan från Kina (som är landets viktigaste handelspart), försakade en markant minskning av exportintäkterna. Ungefär samtidigt gick landet in i en energikris, orsakad av eftersatt infrastruktur och torka. Som följd har tillväxten bromsat in, statsfinanserna drastiskt försämrats och valutareserven sjunkit. Sedan 2015 har kwachan förlorat nära 70 procent av sitt värde mot USD, vilket är en starkt bidragande orsak till landets ökade skuldsättning i förhållande till BNP.

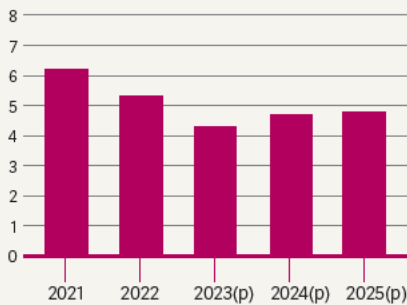
Givet Zambias stora jordbrukssektor och beroendet av vattenkraft för elproduktion exponeras landet mot betydande risk från klimatförändringar. Låg inkomstnivå och svaga institutioner innebär begränsad förmåga att förebygga risken för ökande torka, bränder och stormar. Enligt Världsbankens Worldwide Governance Indicators (WGI) tillhör landets institutioner den svagaste tredjedelen i världen, vilket den undermåliga hanteringen av den offentliga skulden under de senaste fem åren är ett tecken på. Sedan hösten 2021 är Hakainde Hichilema ny president och förhoppningarna är stora på att landet ska återgå till att bli ett av de mer politiskt och ekonomiskt välskötta länderna i Afrika söder om Sahara. Hittills har Hichilema gjort ett positivt avtryck i politiken och ekonomin, inte minst genom IMF-avtalet från 2022 och den offentliga skulduppställningen från april 2024. Överlag är Hichilema bättre lämpad att hantera statsfinanserna och ekonomin än f.d. president Edgar Lungo, vilket talar för en vändning på sikt.

Gruvsektorn leder vägen ut ur krisen

Zambias ekonomi utvecklas i positiv riktning, från en låg nivå. Tillväxttakten väntas bli i genomsnitt cirka fem procent per år 2024-2026, med grund i gruvindustrin. Under de kommande åren väntas kopparpriserna vara fortsatt höga i ett historiskt perspektiv, vilket talar för en fortsatt gynnsam utveckling för Zambias kopparindustri. På sikt är förhoppningarna stora på Lobito-korridoren, en 1 300 km järnvägslinje, som via Angola skall transportera kritiska mineraler till den europeiska och amerikanska marknaden. Inflationen fortsätter att sjunka, från 22 procent 2021 till drygt 11 procent 2024, och väntas fortsätta ned mot sju procent på några års sikt.

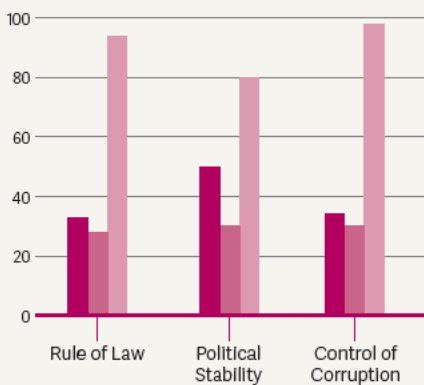
I april 2024 slöts en skulduppställning med Zambias bilaterala externa kreditorer efter drygt tre år av förhandlingar. Skulduppställningen avser täcka landets externa finansieringsgap på 7,5 miljarder USD under IMF:s programperiod (2022-2025) och innebär en väg ut ur den snart tioåriga statsfinansiella krisen. I avtalet erbjuds Zambia en 20-årig återbetalningsperiod, samt initialt en kontrakt ränta på 1 till 2,5 procent under programperioden. Om Zambias återbetalningsförmåga höjs till en viss nivå efter IMF-programmets slut kommer räntan att justeras upp till max fyra procent och återbetalningstiden kortas. Skuldavtalet innebär en nuvärdesreducering på cirka 40 procent, vilket i kombination med en gynnsam utveckling inom gruvsektorn har potential att innebära en vändning i

BNP tillväxt (fasta priser, % per år)

Källa: IMFWEQ, Macrobond

Affärsmiljö

■ Zambia
■ Afrika söder om Sahara
■ Sverige

Ranking mellan 0 (sämst) och 100 (bäst)

Källa: Världsbanken, Macrobond

Svensk export till Zambia

År	MSEK
2023	216
2022	91
2021	109
2020	231
2019	358

Källa: SCB

EKN:s engagemang

Kategori	MSEK
Garantier	1 300
Utfästelser	247

statsfinanserna. Mot bakgrund av det alltjämt svåra läget i statsfinanserna, inklusive betalningsinställelser på Eurobonds, är EKN emellertid fortsatt stängt för statsrisker.

På den privata sidan ser det alltjämt något ljusare ut. Bytesbalansöverskott på cirka fem procent gör att valutareserven har återhämtats till motsvarande 3,6 månaders importtäckning från att under några år ha varit på en kritiskt låg nivå. IMF-avtalet från 2022 och den bilaterala skulduppörelsen ger ytterligare stöd åt den externa likviditeten. Därmed väntas hårdvalutalikviditeten hos banker och företag fortsätta förbättras under de kommande åren. Kwachan är i princip fritt flytande, vilket utjämnar fluktuationer inom ekonomin och bidrar till hårdvalutalikviditeten. I samband med att det bilaterala skuldavtalet slöts i april 2024 stärktes Kwanzan med nära 20 procent mot USD, men har sedan återigen fallit tillbaka i värde. Mot bakgrund av den förbättrade hårdvalutatillgången ställer EKN inte längre krav på att bolag skall ha egen hårdvalutaintjänning vid försäkring av export till Zambia och remburskravet vid bankrisker har slopats. Det senare motiveras också av den minskade risken för att en omstrukturering av inhemsk offentlig skuld slår mot banksektorn. Med den omfattande externa skulduppörelsen har behovet av inhemsk skuldomstrukturering minskat och det förefaller heller inte vara regeringens och IMF:s prioritet. Efter flera år av policyskärpningar har därmed EKN återigen börjat lätta något i landpolicyn.

De negativa effekterna av globala klimatförändringar fortsätter att utgöra en risk, både vad gäller tillväxten och statsfinanserna. Under inledningen av 2024 har Zambia upplevt den allvarligaste torkan på flera decennier, förstärkt av väderfenomenet El Niño. Torkan slår mot jordbruket, men också energiförsörjningen och därmed i förlängningen den energiintensiva gruvindustrin. På grund av torkan har regeringen tvingats upprätta planer för import och ransonering av energi. De negativa effekterna av de globala klimatförändringarna är dock inte tillräckligt stora för att på kort sikt vända den positiva trenden i ekonomin, men innebär stora ackumulerade kostnader på sikt.

En hållbar och långsiktig förbättring i statsfinanserna, kombinerat med fortsatt positiv utveckling i gruvsektorn och hårdvalutalikviditeten, krävs för återöppna för statsrisker. En uppgradering till landriskklass 6 är mycket osannolik inom det kommande året.

Affärsmiljön

Affärs- och regleringsmiljön i Zambia har försämrats under den ekonomiska krisen och bedöms generellt sett som svår. Infrastruktur och korruption utgör särskilda svårigheter. För affärer som går till skada är bedömningen att en rättsprocess skulle vara mycket utdragen och komplex. Under de två senaste åren är trenden i WGI emellertid svagt positiv. Effektiviteten i landets styre, rättsstatsprincipen och korruptionskontrollen har alla stärkts enligt indexet och ligger nu något över genomsnittet för Afrika söder om Sahara. Sedan tillträdet i augusti 2021 har Hichilema inlett rättsprocesser mot högt uppsatta tjänstemän och ministrar som anklagas för korruption. Zambias utrikespolitik har blivit mer aktiv, med ett tydligt fokus på ekonomisk diplomati och förbättrade relationer till väst. Företagsskatten har sänkts från 35 procent till 30 procent och ett skatteavdrag på ersättningar till staten för gruvbrytning har återinförts för att undvika dubbelbeskattning. Med president Hichilema, som har en bakgrund inom privatsektorn, har därmed förutsättningarna för företag generellt sett

förbättrats. Särskilt inom gruvindustrin. Enligt de köpare och exportörer som EKN har kontakt med har framtidstron inom industrin återvänt, vilket innebär att några av landets större köpare överväger att skriva längre kontrakt. I stället för ettåriga kontrakt, vilket var standard under många år, övervägs nu kontrakt på fem år. Vad gäller hållbarhet är EKN:s erfarenhet att vissa gruvor i landet har problem med för höga utsläpp. EKN ställer krav på att köpare lever upp till internationell standard, vilket innebär att det är viktigt att säkerställa att köpare lever upp till de krav som ställs för EKN:s stöd.

EKN:s policy

EKN täcker i dagsläget inga statsrisker. För övriga offentliga risker gäller krav på remburs eller bankgaranti. Vid bank och företagsrisker gäller förhöjd premiesättning vid långa risktider.

EKN:s åtagande och erfarenhet

Merparten av EKN:s affärsflöde i Zambia gäller privata köpare i landets gruvnäring. En handfull affärer görs varje år. Garantiengagemanget består dock till största delen av en affär inom energisektorn med finansministeriet som garant. Erfarenheten av garantigivning i Zambia är god vad gäller privata köpare. I dagsläget finns endast mindre dröjsmål inom gruvindustrin, vilka samtliga är länkade till en av de större uppdragsgivarna i landet. I energisektoraffären har EKN haft dröjsmål och skadeutbetalningar 2020-2023 som till stor del har reglerats/återvunnits. Med Parisklubbsavtalet kommer ytterligare skaderegleringar att bli aktuella under de kommande åren. Zambia har haft nio Parisklubbsavtal sedan 1983 och fick skuldavskrivningar i början av 2000-talet genom HIPC (Heavily Indebted Poor Countries). Det avtal som nu förhandlas inom Common Framework är därmed det tionde i ordningen.